

dik évtizedére datálja. A másik fehér-tői esontmelléklet is VII. század első felére datálható. Tehát a csonttárgy formái tekintetben a kora avarkori préselt garnitúráktól a giffes-indás öntött garnitúrákig nyomon kísérhető. A Szárazér-dülői sír közelebbi kormeghatározásnál legfontosabb a bronzesat és a lovas temetkezés ilyen fajtája. Az oválisalakú vastüskével képzett esattípus a germánság hagyatékával mutat kapcsolatot. A kiszombori germán temetőben sok ilyen típusú esat van. Ezek közül hivatkozunk a 43., 87., 106., 300., 306. sírok bronzesataira.¹⁰

¹⁰ Török Gyula: A kiszombori germán temető helye népvándorláskori emlékeink között. *Dolg.* 1936. XII. kötet XLVII., XLIX., LVIII., LXI. t.

A lótemetkezésnek a Szárazér-dülői sírban előfordult rítusára nem találunk tökéletes példát. A lábszáresontok ilyenféle elhelyezésével az egész lovat akarták szimbolizálni. Az a szokás, hogy a ló koponyáját és az alsó lábszáresontokat mellékelték az eltemetethez a Szeged-környéki koraavar temetőkben néhány esetben megfigyelhető volt. Előfordult ilyen lovas temetkezési rítus a kiszombori és a fehér-tői temetőkben is. A esattípus és a lovas temetkezésnek rítusa miatt a szóbanforgó sír anyagát az avarság keleti hagyatékának tekintjük s korát a VI. évszázad utolsó évtizede és a VII. évszázad első évtizedei közötti időre határozzuk meg.

Korek József.

Awaren-Reitergrab in Szárazérdülő.

(Hierzu die Tafel XII.)

Im Rain Szárazér (Hódmezővásárhely) fand M. Rostás in seiner Farm beim Ziegelschlagen ein Reitergrab. Die Ausgrabung hatte keine Gräber zur Folge. Die Beigaben des freigelegten Grabes waren folgende: 1. Dünner Bronzering. 2. Verzierter Gegenstand aus Knochen (XII. 8.). 3. Bronzeschnalle mit Eisendorn (XII. 9.). 4. Feuerstein (XII. 10.). An der linken Seite des Skelettes lag der Kopf des Pferdes mit dem Schädel des Reiters in einer Linie. Nur der Kopf und die Beine des Pferdes wurden ins Grab gelegt, so dass sie in Zick-Zackform nacheinander lagen. Bei dem Berührungspunkt der ersten beiden Beine waren mehrere Gegenstände. 5. Eisenschnalle (XII. 6.). 6. Knochenanhängsel (XII. 7.). 7—9. Knochenwerkzeuge (XII. 1—3.) 10. Eisengebiss mit Ring versehen (XII. 4—5.).

Von den Gegenständen kann uns besonders die Knochenbeigabe interessieren, die bei dem rechten Beckerrand gefunden wurde (XII. 8.). Einen gleichen Gegenstand kennen wir aus Kiskőrös¹ und aus dem Grab 108. von Regöly.² Aus den Gräbern von Fehértó A. 38., 11. (XII. 11.), 167. (XII. 12.) und aus Fehértó B. 38. (XII. 13) wurden unseren Knochengegenständen entsprechende Stücke von der Seite des Beckens herausgegraben.

Die Bestimmung des Knochengegenstandes hängt mit der Hirtenausrüstung zusammen.

Bei der Bestimmung der Zeit des

¹ T. Horváth: Die awarischen Gräberfelder von Üllő und Kiskőrös. *Arch. Hung.* XIX. Bpest. 1935. Taf. XXV. 33.

² J. Hampel: *Altertümer des frühen Mittelalters in Ungarn.* 1905. II. S. 256. III. CC. Abb. 16.

Grabes bietet uns weder die Form noch die Verzierung des Knochengegenstandes nähere Daten. Aber die Bronzeschnalle (XII. 9.) und die Art der Reiterbestattung können dazu benutzt werden. Die ovale Bronzeschnalle mit dem Eisendorn weist mit der Hinterlassenschaft der Germanen einen Zusammenhang auf.³

Keine pünktliche Analogie finden wir zu der Art der Pferdebestattung,

³ Gy. Török: Das germanische Gräberfeld von Kiszombor und unsere Denkmäler der Völkerwanderungszeit. Dolgozatok-Arbeiten XII. 1936. Taf. XLVIII., XLIX.

welche im Grab von Százárdülő vorkam. Der Gebrauch, dass der Schädel des Pferdes und die Beine ins Grab gelegt wurden, konnte in den frühawarischen Gräberfeldern in der Umgebung von Szeged (in den Gräberfeldern Kiszombor B. und Fehértó A., B.) in einigen Fällen beobachtet werden.

Nach den Erwähnten können wir das Material des Grabes als die östliche Hinterlassenschaft der Awaren betrachten und setzen seine Zeit an den Wendepunkt der VI–VII. Jahrhunderte.

József Korek.

Középkori gödör Hódmezővásárhely határában.

Tóbiás Bálint gazdálkodó, — akinek tanyája a Puszta 1327/a. szám alatt, a szentes—orosházi országút közelében, a mágócsoldali iskola körzetében, az apróhalmi dűlön van — jelentette, hogy földjében régi edénydarabokat és esontvávrészeket talált. Az 1942. november 4-én történt kiszállás alkalmával a következőket lehetett megállapítani:

Tóbiás Bálint 1940. márciusában homokbányászás végett gödröt ásott a tanyáján. Ásás közben észrevette, hogy a föld bolygatott, de a magas talajvíz miatt tovább nem kutatott. 1942. nyarán azután folytatta a gödörösást és bevallása szerint 3.5 m mélyen edénydarabokat, továbbá állati esontokat talált.

A szóbanforgó gödör mellett, attól 40 cm-re, a gödör irányára ferdén, 3.5 m hosszú, 1.2 m széles próbaárkot húz-

tunk. A rétegződés a következő volt: a felszíntől 1 m mélységig fekete humusz, 1 m-től 1.2 m-ig sárgaföld, alatta ismét kevert fekete föld, amelynek alsó szintje katlanszerűen lejtett a gödör felé. Míg az árok egyik szélében már 1.6 m-nél elértük az anyaföldet, addig a gödör felé eső végénél csak 3 m mélyen találtuk meg a szűzföldet. Az árokból semmiféle régészeti anyag nem került elő. Mindössze annyi tisztázódott a régi és új árok helyzetének és rétegződésének egybevetése után, hogy valószínűleg egy kb. 6 m átmérőjű, befelé katlanszerűen lejtő, mintegy 4 m mélységű kerek gödröt ásott a középkor embere. A gazda állítása szerint u. i. ebből kerültek elő a középkori edénytöredékek.

Dr. Folliny István.